

Liite 2

Palveluvalikoima

Uuden eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaan kunnan on järjestettävä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka määritellään lain 8 § ja 9 §:ssä. Tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkärin virkoja.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien palveluiden tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajat tai haltijan asuin- tai kotipaikka on alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalveluiden tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä eläinlääkintähuoltolain 10 §:n 1 momentissa säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla ainakin virka-aikaan.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle.

Eläinlääkintähuoltolain 9 §:n mukaan kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisen perustein (kiireellinen eläinlääkäriapu). Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä muiden järjestäjälle laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalveluiden mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:ssä on esitetty ne eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta.

Kainuun ympäristöterveydenhuoltopalveluiden eläinlääkintähuollossa on tarpeen kaikkien 8 §:ssä lueteltujen eläinlääkäripalveluiden sisällyttäminen järjestämisvastuuseen riittävän alueellisen saatavuuden, oman palveluntuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Markkinatilanneselvityksen mukaan alueella on erityisesti tarvetta akuuttipotilaiden palveluille ja palveluille virka-aikojen ulkopuolella. Päivystys on kriittisin tehtävä, ja sen toimivuus edellyttää riittäviä eläinlääkäriresursseja. Muita lakisääteisiä tehtäviä ovat muun muassa valvontatehtävät ja eläintautivalmiuden ylläpito.

Järjestämisvastuuseen sisällytettävät 8 §:n mukaiset palvelut ja perustelut niiden sisällyttämiselle:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi; välttämätön osa kaikkia eläinlääkäripalveluita, joten kuuluu järjestämisvastuuseen

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä; koirien tunnistusmerkintä on lakisääteinen velvollisuus omistajille, joten on välttämätöntä taata palvelun saatavuus kaikissa tilanteissa. Eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnassa on varauduttava tunnistusmerkitsemään kerralla suuri määrä eläimiä, joten on varmistettava, että kunnaneläinlääkärit voivat toimia tässä tehtävässä.

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintauodeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat; eläinterveyskäynnit koskevat tuotantoeläimiä ja siten kuuluvat aina järjestämisvastuuseen.

4) rokotus; eläinten rokottaminen on olennainen osa kansanterveyden suojelua, esimerkiksi vaarallisten zoonoosien, kuten rabioksen, ehkäisyssä. Rokotusten avulla voidaan merkittävästi vähentää antibioottien tarvetta eläinten hoidossa, mikä on tärkeä keino mikrobilääkeresistenssin hillitsemisessä. Lisäksi eläintautien torjunta edellyttää valmiutta rokottaa suuria eläinmääriä nopeasti, esimerkiksi tautiepäilyn yhteydessä. Rokottaminen on perustellusti sisällytettävä osaksi järjestämisvastuuta. Se on myös tarpeen myös oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen vuoksi.

5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet; zoonoottisten loisten torjunta on olennainen osa kansanterveyden suojelua. Muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien hoidon turvaaminen edellyttää valmiuksia loisten torjuntaan. On valmistauduttava lääkitsemään kerralla suuri määrä eläimiä. Loisten häätöön ja torjuntaan liittyvät toimenpiteet perustellusti sisällytettävä osaksi järjestämisvastuuta. Se on myös tarpeen myös oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen vuoksi.

6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen; sisällytetään järjestämisvastuuseen palveluiden alueellisen saatavuuden varmistamiseksi ja oman palveluntuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen vuoksi.

7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta; kuuluu aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävälle naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille; kuuluu aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

9) kastratio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle; kuuluu 9 §:n mukaan järjestämisvastuuseen tuotantoeläinten osalta. Muiden eläinlajien osalta kastratio ja sterilisaatio ovat tarpeen oman palveluntuotannon turvaamiseksi ja kirurgisten taitojen ylläpitämiseksi. Kissojen sterilisaatio ja kastratio myös ehkäisevät myös villiintyneiden kissapopulaatioiden syntyä.

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja siten aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus; kuuluu aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja siten aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja siten aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

14) eläimen lopetus; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja siten aina 9 §:n mukaiseen järjestämisvastuuseen.

Palveluita tuotetaan yksityistä palveluntarjontaa täydentävänä. Järjestäjällä on aina lopullinen järjestämisvastuu kaikkien 8 §:n mukaisten palveluiden osalta.

Sisällyttämällä kaikki 8 §: mukaiset toimenpiteet järjestämisvastuuseen, järjestäjä varmistaa, että palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista peritään järjestäjälle 15 §:n mukainen kohtuullinen maksu.

Järjestäjä voi 17 §:n mukaan tarjota järjestämisvastuuseen kuuluvia palveluita täydentäviä palveluita sisältönä ja mitoituksensa puolesta rajoitetusti. Täydentäviä palveluita tarjotessa järjestäjän on otettava huomioon julkisen eläinlääkintähuollon perustehtävä sekä alueen yksityiset eläinlääkäripalvelut. Täydentävät palvelut on hinnoiteltava markkinaperusteisesti. Täydentäviä palveluita voivat olla esim. eläimen hengen pelastamiseksi tehdyt hätäleikkaukset tai kuvantamalla tehdyt diagnostiset tutkimukset. Tarjoamalla näitä täydentävinä palveluina voidaan jossain tilanteissa välttää eläimen kuljetus jatkohoitoon kauaskin, koska Kainuun alueella ei ole virka-ajan ulkopuolella säännöllisesti tarjolla yksityisiä eläinlääkäripalveluita. Täydentävien palveluiden tarjoamisella voidaan parantaa kunnaneläinlääkäreiden työn mielekkyyttä ja pitovoimaisuutta. Eläinlääkärien veto- ja pitovoiman vuoksi on tärkeää, että eläinlääkärien työnkuva pysyy mielekkäänä ja he voivat tarjota osaamistaan ja ammattitaitoaan asiakkaille jatkossakin.

Täydentävinä palveluina tarjotaan:

- 1) Kuvantamistutkimukset (ultraääni, röntgen). Tarpeen asianmukaiseen diagnoosiin pääsemiseksi ja jatkohoidon tarpeen määrittämiseksi.
- 2) Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa (esimerkiksi keisarinleikkaus tai märkäkohtuleikkaus koirilla). Voi pelastaa potilaan hengen tai poistaa tarpeen kuljettaa potilas jatkohoitoon kauas Kainuun ulkopuolelle
- 3) Muut leikkaukset, jotka tukevat hätäleikkauksissa tarvittavan osaamisen ylläpitämistä (esimerkiksi koiran sterilisaatio). Eläinlääkäreiden on leikkaurutiinin ylläpitämiseksi saatava leikata säännöllisesti esimerkiksi vatsaonteloleikkauksia.
- 4) Verinäytteiden ja virtsanäytteiden tutkiminen 8 §:ä laajemmin. Tarpeen asianmukaiseen diagnoosiin pääsemiseksi.
- 5) Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja hoidot (esimerkiksi tammojen munasarjadiagnostiikka ja koirien, kissojen ja tammojen kuvantamalla tehdyt tiineystarkastukset).
- 6) Hevosten nivelpiikitys. Kainuussa ei ole hevosten nivelpiikityksiä tarjoavia klinikoita. Tarjoamalla palvelua voidaan hevosten kuljetustarvetta vähentää.
- 7) Pistossarjat. Koirille ja kissoille on erilaisia säännöllisesti pistettäviä pitkävaikutteisia lääkkeitä esimerkiksi nivelrikkokipuun. Tarjotaan potilaskontaktin ylläpidon vuoksi ja oman palvelutuotannon turvaamiseksi.
- 8) Kiireetön hoito palveluvelvoitteeseen sisällytetty hoito ulkopaikkakuntalaisten omistamille eläimille. Kainuussa on varsinkin kesäaikaan paljon lomalaisia ja matkailijoita. Peruspalveluita ja täydentäviä palveluita voidaan tarjota myös ulkopaikkakuntalaisille eläimille markkinaperusteisesti hinnoiteltuna. Tarjotaan matkailijoiden palvelemiseksi ja oman palvelutuotannon turvaamiseksi.

Täydentäviä palveluita tarjotaan rajoitetusti, yksityisiä palveluita täydentävänä ja markkinaperäisesti hinnoiteltuna.